

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben:

1 óra . . . 60 fillér

3 óra . . . 1.80 fill.

Vidéken:

1 óra 1 kor. 20 fillér

KOLOZSVÁRI UJSÁG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Deák Ferencz-u. 18. sz.,

hová minden levelezés és egyéb küldemény címzendő.

Telefon-sz. 261.

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Bartha Miklós és Bartók Lajos programbeszéde.

A kolozsvári függetlenségi párt képviselőjelöltjeinek programbeszéde.

Kolozsvár, szept. 27.

Tegnap délután tartotta meg programbeszédjét a két függetlenségi képviselőjelölt Bartók Lajos és Bartha Miklós a Tornavivodában.

Kevéssel 3 óra után már óriási tömeg hullámozott az épület előtt s a kapunyitás után azonnal zsufolássig megtelt a tágas terem párt férfiakkal. 1/4 5 órakor érkezett meg a két jelölt nagy éljenzés és ovációk között.

Dr. Tutsek Sándor az egyesült függetlenségi párt titkára nyitotta meg a gyűlést s felszólította a jelölteket programbeszédjük megtartására. Ismerjük és üdvözljük őket — mondá — mint a függetlenség ki-próbált bajnokait.

Bartók Lajos történeti ezitatumokkal bizonyítja Kolozsvár hatalmas jelentőségét. Nem azért jött ide, hogy köznapi emberekkel küzdjön, hanem lelkesedni jött ide, hol még él az igazi magyar nemzeti eszme.

Miként a svájci polgárok évenként felesküdték a Gessler kardjára és erőt vettek a gyűlölt osztrák ellen, úgy érzi itt magába szívni a tetterőt. Azok a helvétek pásztorbotjaikkal, de szívükben a lelkesedés igaz tüzével, rázták le az osztrák rabizgát, mert egy volt a közérzet, egy volt a párt.

Nem beszél a kormánypártról, de az ellenzéki pártok árnyalatáról.

Aggodalommal jött ide, mint a 48-as Ugron párt jelöltje, ide a magyarság utolsó szigetére, mert félt, hogy nem talál egyiséget.

Örömmel látja, hogy a mi nem sikerült nekik, itt a párt egyisége helyre lett állítva. Mindenek felett össze kell tartani, s közös erővel, fegyverrel kell megvalósítani a közös nagy célt. Nem kell keresni a dogmatikai, felekezeti különbségeket a politikában. Örömmel veszi fel a

hazrot, a mikor maga előtt lát egy olyan pártot, mely a politikai életbölcességétől van áthatva.

Politikai hitvallása az Ugron politikája: Azé az emberé, kinek talentuma hazaszeretete ma egyedül áll. Azok az üldözöttek csak erősítik az iránta való őszinte becsülést, mert a történelem tanúsága szerint, a nagyok voltak üldözöttek.

A közös kérdéseket illetőleg azon állást foglalja, melyet Ugron a delegációban kifejtett.

A hármasszövetséggel Magyar ország be van csapva.

Külön magyar külügyi képviselőre van szükségünk.

Nemzeti hadsereg illeti meg Magyarországot, mint a mely az egész monarchia ereje, mert csak az egységes, nyelvében és szellemében teljesen magyar hadsereg képes arra, hogy országunkat a kül- és bellegység ellen egyaránt megvédelmezhesse.

Ezután Bartha Miklós emelkedett szólásra:

Tisztelt Polgártársak!

Mikor e terembe léptem, az a kellemes meglepetés ért, hogy a függetlenségi és 48-as párt intéző bizottsága e kis virág csokorral lepette meg, amit én — ha a dolog szellemi oldalát tekintjük, — a természet legszebb költészetének nevezek. Mert hiszen az élet fentartásában a költészet nagy szerepet játszott és játszik mai nap is; a költészet, a művészet, adták meg nekünk a nemesebb eszmékért, ideálokért való rajongást és a költészet teremtette meg számunkra azt, amink van és állította nemzetünk élére nagyjainkat Kóssuthot, Kölcseit, Vörösmartit és Petőfit. Ha e nagy emberek nem mutatják meg a nemzetnek a helyes utat, melyen haladniuk kell, ma is abban a nagy sötétségben élne a nemzet, mint élt századokkal ezelőtt. Azonban ha összejöveteleink célját tekintjük és párhuzamot vonunk az önálló vámterület és a közös vámterület között, a rendelkezésünkre álló adatokból tisztán világlik ki, hogy hazánkra az önálló vámterület sokkal előnyösebb, sokkal üdvösebb, sok-

kal hasznosabb, mint a közös vámterület.

Mi, kik Európa gyomrában élünk, a természet követelményeinél fogva az a hivatásunk, hogy a kereskedelmet, ipart, fejlesszük, istápoljuk. Az volna a kötelességünk, hogy a Kelet nyers terményeit átvegyük, feldolgozzuk és azt tovább, nyugatra szállítsuk. E célra alakultak az „Adriai” és a „Magyar-Horvát” tengerhajozási társulatok. De mit látunk, ha kereskedelmünk esarkköveit bonczkés alá vesszük, azt, hogy míg e hajóstársaságok állandó és több járata összeköttetést tartanak fenn az osztrák Trieszttel, addig e társaságoknak egyetlen vonaljuk nincs a Kelet felé, sőt szándékosnak tartják, vissza járataikat a magyar kormány által busásan szubvenzionált hajós vállalatok, melyek a Kelettel való kereskedelmi összeköttetést volnának hivatva első sorban fenntartani. Tarifajuk nincs, szóval e vállalatok semmivel sem járulnak Magyarországhoz kereskedelmének fellendítéséhez; hogy lehet már most ezek után azt mondani, hogy nekünk a közös vámterület kell?

Magyarország csak úgy fejlődhetik iparos állammá, ha az önálló vámterület alapjára lép. Ha Magyarországhoz véderejét tesszük bírálat tárgyává, látjuk, hogy az Osztrák szellemben nevelt hadsereg államot képez az államban. Míg Franciaországban, Svájcban, Svédországban és Norvégiában a katonatisztek fegyver nélkül járnak, addig nálunk minden katonatiszt egy méteres kést hord oldalán, míg mi a polgárok egy szerény kis zsebkést alig tarthatunk magunknál, azt is a mellényzsebünkbe jól elhelyezve.

Nem tudunk törvényt arra, hogy a koreszmárosoknak meg lenne tiltva az, hogy katonatiszteknek szeszes italt ne mérjenek; már most ki áll jót arról, hogy e fegyveres emberek nem csipnek be és nem élnek-e vissza polgároknak tartozó feltétlen tisztelettel? Nemzeti hadsereg felállítását tartom szükségesnek, melynek a katonai kiképzését már az ifjakban gyermekkorától óhajtók beoltani. *Követelem az*

általános, közvetlen és titkos választási jog behozatalát, mert a kiktől kötelességeket várunk, azoknak jogot is kell adjunk.

Micsoda összefüggés, micsoda morál az, hogy e hazának minden egyes emberére ráparancsoljuk és ráerőszakoljuk a fegyver viselését, de az őket megillető szent jogot, a választási jogot nem adjuk meg!

Tisztviselőink fizetésjavítást kérnek: *jogosan!* De miből adjunk mi javítást akkor, mikor vállainkra az adók különféle neme ólomsúlyként nehezednek?

Az ország 32.000 tisztviselőjét meg kellene rostálni és bizonyos vagyok benne, hogy a 32.000-ból 10.000 selejtes marad.

A tisztviselői kar igen nagy; ha e számból az előbb említett 10.000 selejtest levonjuk, akkor mindig marad nekünk elég pénzünk ahhoz, hogy a megmaradt 22.000 fizetését megjavítsuk, de újabb teher megszavazására már lelkiismeretem sem vinne rá.

Az önálló nemzeti bankfelállítását, önálló külképviseletet, nemcsak szükségesnek, de jogos követelményeknek tartom.

De bármennyire is örömmel veszem tudomásul a helybeli függetlenségi polgárok egyesülését, nagy sajnálattal kell kijelentsem, hogy a kerület jelöltiségét a legjobb akaratom mellett sem vállalhatom el. Gondolják csak meg Önök tisztelt polgártársaim! Az imént egyesült párt egyik része egész éven keresztül mérgezett nyíllal tört ellenem, réám rakta a világ sarát, lehetetlenné akart tenni mint embert, mint író, mint politikust.

Az én testem sebbel van tele és ha azt akarnám, hogy e sebek behegedjenek, akkor az ellenpárt minden egyes tagjainak fel kellene ajánljam testemet, hogy sebeimet megcsókolhassák. Hogy vegyek én mandátumot azoktól, akik még tegnap gazembernek tartottak, ma már becsületes embernek ismernek el. Láthatják tehát tisztelt polgártársak, hogy az én aggodalmain jogosak, ne vegyék tőlem rossz néven a jelöltség el nem fogadását.

Hütlenn lennék azonban tisztetemhez, ha be nem jelenteném,

hogy engem már Békés-Gyulán és Zentán is jelöltek és így arra kérem Önöket, hogy helyettem a II-ik kerületben Bartók Lajos kedves barátomat jelöljék, mert meg vagyok győződve róla, hogy a választó kerület érdekeit ő éppen úgy szívén fogja viselni, mint én viseltem volna.

Bartha utolsó szavai érthető feltűnést keltettek, majd Bartókot egyhangulag kikiáltották a II-ik kerület jelöltjéül.

Ezután még történt egy felszólalás, melyben a jelölteknek köszönetet mondanak s a gyűlés lelkés éljenzéssel szétoszlott.

Letartóztatott szerkesztő.

Kolozsvár, szeptember 27.

Budapesti tudósítónk írja, hogy a királyi ügyészség fogházának több nap óta egy szerkesztő lakója van. Még eddig nem is valami közönséges lapot szerkesztő ur, hanem egyszerre hatvan darabot szerkesztett ő. Már a szerkesztésnek a rabló lovagok körében ismeretes módját használta. „Revolverezett” s ezzel számtalan polgárt zsarolt meg, majd lapjaihoz óvadékos embereket vett föl s az óvadékok egyszerűen elikkasztotta.

A sikkasztás fájdalom nem ritka valami manapság; de ennek az urnak története jellemző fényt vet a társadalomra, a „rabló lovagok” arezátlan uralmára s a nagyközönség hihetetlenül gyermekies fölfogására.

Egy fiatal ember, egy szép napon megindította a „Magyar Kurirt” azaz egy hatvan városban egyszerre megjelenő lapot s felszólította a közönséget, hogy csapjon föl hírlapíróknak, mert ő kellő óvadék fejében bárkit hajlandó kinevezni vidéki lapjához szerkesztőnek, főmunkatársnak stb. amint ki milyen óvadékokat tesz le. És mit csinált a társadalom? Lépre ment.

Százával jelentkeztek a szerkesztő urnál a vállalkozók s közlük nem egy kolozsvári embert találunk — önmagukat vive vágóhidra. Hónapokon át meg is jelent a *Magyar Kurirt* el-

árasztva a vidék és *Kolozsvár* előkelőbb családjaiknak asztalát példányaival. Valami tizezer forintot csalt ki szegény, állást kereső emberek filléreiből anélkül, hogy eisz pillanatban nyakon fogták volna.

Nem volna érdemes egy szót is vesztegetni egy ilyen közönséges kalózra, ha nem volna annyira érdekes az ő vakmerősége és a közönség kiskorúsága. Csodálatos a mi társadalmunk berendezése. Hogy lehetséges legyen lapot csinálni tisztán a kizsákmányolásra, hogy nyíltan lehessen heteken és hónapokon át zsarolni, hatósági engedelemmel, hogy a társadalomban fenn tudja bármilyen kalóz magát tartani fölemelt ököllel — ez nagyon jellemző és szomorú jele az időknék.

Száz és száz szegény ember pénze siratja ennek az urnak vakmerőségét, a hatóságok könnyelmű elnézését, a közönség hihetetlen könnyen hivatóságát s az egész társadalom szörnyű fejtelenségét.

Betörés a belvárosban.

Kolozsvár, szept. 27.

Annak a száznál elhanyagoltságának, melyben a közbiztonság éveken át sinylett, csak most látszanak meg utókövetkezményei. Most, mikor a fejtelenség állapotok reorganizálása érdekében csendőrrjáratok czirkálnak éjjelente városunk utcáin s a számtalan járőrök dacára még mindig történnek olyas dolgok, melyek a Deák Pál regiméjének napjait ujtják föl emlékeinkbe.

A napokban hirt adtunk egy vakmerő éjji támadásról; a berugott alakok, éretlen suhancoz vad, orgia hada sem tétlen. Revolverlövésekkel, kapudöngetéssel, éktelen obégetásaikkal tarkítják Kolozsvár éjszakai életének tarka képét, sőt mint utóbb értesülünk, a névtelen betörők is működéshez fogtak.

Tegnap reggel *Nussbaum* Mi-

hály buza-utcai kereskedő üzletét feltörték.

Nussbaum, reggel hat óra felé szokatlan zajt hallott. Fölkelt s óvatosan a konyhába ment, melyet egy üvegajtó választ el az üzlettől. A függönyön átszivárgó világosság sejtette a bajt s elszántan az üzletébe lépett.

Az üzletnek Buza-utczáranyiló ablaka fel volt feszítve és a betörő 136 koronát tartalmazó pénztárcáját, valamint értékesebb áruinak nagyobbrészét elemelte. *Nussbaum* azonnal jelentést tett a rendőrségnél, honnan *Pataky Sándor* alkaptány és *Némethi Márton* rbiztos szállottak ki a helyszínére s a jegyzőkönyv felvétele után *Pataky* bünyügyi rkaptány elrendelte a nyomozatot. (Alig hisszük, hogy eredményre vezessen!)

Kobor cigányok.

Kolozsvár, szept. 27.

A belügyminiszter egy rendeletet adott ki, mely azt célozza, hogy a kobor cigányok garázdálkodásának vége szakadjon. Hogy ez a kérdés nemcsak a kormányt és közigazgatási hatóságokat, hanem a nagyközönséget is foglalkoztatja, bizonyítja az alábbi levél, amit nekünk egy vidéki olvasónk küldött be, melyben a koborlások megszüntetésére javaslatot tesz, mely ha nem is oldja meg a kérdést, nem nélkülözi az érdekességet és eredetiséget. Ime a levél:

Hogy a sátorozó, koborló cigányokat egy állandó helyre telepíteni nehéz — az bizonyos. Ezt ő fensége *József kir* herczeg is tapasztalhatta, aki néhány cigány családnak *Alcsuthon* házhelyet, földet, anyagi segítyt engedélyezett, hogy őket állandóan egy helyre telepítse, de — jóllehet semmiben hiányt nem szenvedtek — rövid idő múlva felszedték sátorfájukat, hogy folytassák a megszokott

kobor életet. És így azt mondhatjuk, hogy immár 500 éven keresztül ógyeleg a cigányság országunkban, veszélyeztetve a közbiztonságot és ahol megfordulnak, zaklatják a népet, csalnak, lopnak, koldulnak mindeütt.

A mezőgazda, a falusi nép nagy csapástól lenne megmentve, ha valami szigorú országos intézkedés véget vetne a koborlásnak. Legjobb lenne, ha a kormány az országban koborló cigányok gyermekeit elszedetné, árvaházakba helyezné őket és különféle mesterségek foglalkozására tanítva felnevelné. Így lassanként önállóságra jutva beleolvadnának az ország népességébe, és egy nemzedék elmúltával nem lenne többé koborló cigány országunkban.

Leleplezett tolvajsözvetkezet.

Kolozsvár, szept. 27.

Jó fogást csinált tegnap *Péter Kálmán*, rendőrségünknek ez az agilis, tevékeny közege.

Dr. Strogart Willibald panaszt emelt a rendőrségnél, hogy rózsas-utca lakásáról egy igen értékes revolver és egy antik tinta tartó eltűnt.

A rendőrség bünyügyi osztálya *Péter Kálmán* rendőrbiztosot bizta meg a nyomozattal, ki két óra leforgása alatt ügyessége, ravaszsága segítségével kifürkészte a tetteseket. A panaszos által megjelölt időben ugyanis a *Gaal* és *Molnár* ezégek két alkalmazottja *Gidáli Manó* kárpitós segéd és *Németh Sándor* tanonc tartózkodott káros lakáson s a gyanu elsősorban is őket terhelte.

Péter Kálmán rendőrbiztos fölkereste gyanusítottak lakását s rövid vallás után mindakét tárgyra rátalált. A revolver az egyik raktárban volt elrejtve, míg a tintatartó *Gidáli* íróasztalát diszitette. Kihallgatása folyamán alatt *Németh Sándor* bevallotta azt is, hogy ezelőtt két héttel egy vadászszázadostól el-

TÁRCZA.

Halálos ágyon.

Irta: *Serao Matild.*

A „*Kolozsvári Ujság*” tárczája.
(Vége.)

— Anyám . . . — suttogá a fiu halkan. És a beteg, ahogy fölébredt, megtartotta arca me-revségét és szemei is oly meredtek, oly üvegesek voltak, mint az imént. — Anyám, szólj hozzám, mondd . . .

Midőn néha észrevette, hogy oly magabazárkózottan, a meszeségbe tévedt lélekkel, azzal a magasztos közömbösséggel, mely úgy tünteti föl a beteget, mintha elméje elszakadt volna a mulandó földi dolgoktól, azzal az önzetlenséggel, mely a haldoklót egy másvilági lakónak tünteti föl, mintha már ott le-

begne a magas ürben, egy láthatatlan hajszálon csüggyve, kétségbeesetten, zavarodottan kiáltotta nevét, épp úgy, mint valaha a megváltó hihatta *Lázárt*: — Anyám, anyám!

Az anya élt még. Megfogták egymás kezét. *Pietro* halkan szólt hozzá, mint a gyermek, behizelgő hangon, azt hajtogatva neki, hogy szereti, imádja, bálványozza, hogy az ő aranyos egyetlen anyja.

És az anya hallgatta őt, szinte föléledve attól a szerelmes hangtól, könnyebben lélegzett, a keze nem égett többé. A homlokán nem érzett fagyos verejtéket. De midőn fia szavai mélyében öntudatlan megjelent az öntudatlanul kiejtett végzetes kérdés, midőn az a tétovázó, de kérlelhetetlen „mondd” visszatért a fiu ajkára.

Midőn az égő és egyre növekvő kíváncsiság kiritt minden szavából, akkor a beteg asszony visszahanyatlott párnáira, szemét behunyta. fejét elfordította, mintha alkalmas helyet keresne a hol békében meghalhatna. Ha a fiu elvakultan, kétségbeesetten az önzés vagy a szeretet ösztönétől üzve, amellet a „mondd” szó mellett maradt, sötét sóhaj tört ki a ronsolt kebelből, mely a haldokló és kétségbeesett lélek sóhaja volt.

A fiu lesujtva és meghunyászkodva hallgatott. És e között az anya és fiu között, kik imádták egymást, e között az anya között, aki mert szeretett, nem akart meghalni és e között a fiu között, ki szeretetből nem hagyta anyját meghalni, tiz álló napig néma és szörnyű harez folyt. A nagy, hatalmas, ke-

gyetlen titok fenyegetőleg állt köztük, mely arra birta a fiut, hogy dadogva boruljon az anyja lábaihoz, miközben ez a haláltusa makacs némaságába merült. Kegyetlen, kétségbeesett harez volt ez, amelyben az emberi lélek, teljes szenteségében, teljes szörnyűségében megnyilatkozott, amelyben a szeretet önzés és az önzés szeretet volt!

A szobában a gyertya vékonyka lángja lobogott. Az utczáról egy kintorna hangja halatszott be, mely egy mazurka vidám akkordjaival töltötte be a levegőt. A szobában a halál lehellete rezgett. A beteg felnyitá szemét.

— Minek fujtad el a gyertyát *Pietro*?

— Szent Isten nem látja már a világosságot! Meghal tehát, nyöszörgött vérző szívvel. És ekkor az ágy mellé roskadva,

lopott egy öltözet ruhát, amit Baumzweig Samu zsbárusnál értékesített.

A rendőrség mindkét bűnöst ideiglenesen szabadlábra helyezte.

Elmulatott ötös.

Kolozsvár, szept. 27.

Egy vidéki atyafi bejött Kolozsvárra, hogy milyen irányban halad a választás. Hogy tapasztalatait kibővitse, betért a „Vörös ökör“ czimű vendéglőbe. Egy tizenhatodrendű czigányprimás másodmagával rángatta a „Szulamit“ macska és kut nótáját, ami János bátyánkat annyira meglepte, hogy illuzióba ringatva magát figyelt a nótára.

A vörös ökör czigányprimása is észre vette a hirtelen átalakulást, János bátyánkhöz lépett és nagy illedelmesen a következőket sugta fülébe:

— Instálom nemzetes uram, segítsen rajtunk, ha tud.

— Szívesen barátom, de mivel?

— Látja nemzetes uram ást a sok buta parasztot ott a másik ástálnál, ha üres tányérral megyek hozzájuk, két krájesárt löknek bele, de há bántot látnak a tányérba egyik sem mer egy koronánál kevesebbet adni.

Jánosunknak tetszett az ötlet. Átadta az öt forintost s a bajusza alatt mosolyogva leste, hogy miként rakják a rajkók oltárára a koronákat. Nagyt nézett, mikor a primás a többi pénzzel együtt zsebrevágta ötösét s felkapva a hegedűt odaszólt hozzá:

— Igenis nemzetes urám, most már elmuzsikáljuk, amit tetszett parancsolni. S rákezde a „Ha benyulok a kis lábim zsebébe“ nótát.

— Ne azt huzd azt a kormos ábrázatu Jehóvát, hanem az ötösömet add vissza! — kiáltja János.

— Én a kigyelmed ötösét? hát nem ázt sugtá előbb a fülembe, hogy rántsam el a nótáját, — válaszol a primás.

Szót szó követett, végre János bátyánk a rendőrséghez for-

életének véghetetlen fájalmába merülve, eltévedve a közeli egyedülvalóságban, kiáltva, sirva hajáttépve, zokogva, kitértajakán a kérdés, melyet sohasem mert kifejtetni: — Egyetlen, szép anyám, mondd meg! O én jó anyám, szívem, aranyos anyám, mondd meg! Csupán csak téged foglak szeretni, téged imádni mondd meg! Az isten szerelméért, könyörülj fiadon, mondd meg! Ha szeretsz még, mondd meg. Anyám, anyám, mondd meg édes apám nevét. A beteg asszony a fiu arcába meresztette üveges szemét, felnyitotta száját, hogy lélegzetet vegyen.

— Nem, mondta a haldoklók zavart és tompa hangján. Azután fejét elfordította, hosszu, éles, szivszaggató kiáltásba tört ki. Egy másodpercig nem lélegzett, tévetegen nyult ujjaiával a takaróhoz, mélyen fellelegzett és meghalt.

dult, hogy adassa vissza ötösét, ahol a rendőrtisztviselő a panaszz hallatára vigasztalásul csak annyit mondott:

— Édes barátom, ha nekem minden czigány és minden koresmáros másnap visszaadta volna a pénzem, amit nekik adtam, akkor ma enyém volna fél Kolozsvár!

Szegény János pedig belenyugdott a változhatatlanba s busan ballagott le a lépcsőn . . .

HIREK.

— **Körözött gyilkos.** A belügyminiszteriumtól sürgős távirati értesítés érkezett a rendőrséghez. A belügyminiszter arról értesíti a rendőrséget, hogy a *kis-hartai* fegyenczeket közvetítő intézetből megszökött egy B. Nagy Sándor nevű fogoly ki gyilkosság miatt 10 évi fegyházra volt ítélve. A megszökött gyilkos személyleírása a következő: 40 éves, nős, 2 gyermek atyja, nap-számos, anyanyelve magyar, beszél még szerbül, magassága 163 cm., testalkata erőteljes, arca hosszas, széles, arczsine egészséges, haja barna, homloka magas, szemöldöke barna, szája szabályos, fogai épek, álla kerek, szakála borotvált. Különös ismertető jelei: balkezén mutató ujja csonka és balfelől a mellén lövés van.

— **A vendéglősök réme.** Pár nap óta egy furfangos csaló szélhámoskodik városunkban. A derék férfit a vendéglősökre pályáztat, azt tűzte ki életezélul, hogy pénz nélkül étkezzen minden vendéglőben. Szárhegyi József szabósegéd a szélhámos neve. Nagy bátorsággal ül be a vendéglői asztalok mellé s rendel „mi szemnek és száznak inyére“ azután egyszerűen megugrik. Így csapta be tegnap Németh András vendéglőst, ki feljelentette a kellemetlen vendéget s most bűnhődni fog a sok potya ebédért és vacsoráért.

— **Schwartz Miksa jelölése.** Schwartz Miksát, a kolozsvári kerületi betegsegélyző pénztár jogtalanul meghűrezolt titkárát, amint egy *hivatalos helyre, hivatalos uton érkezett* táviratból értesülünk, Kassán kívül utóbb Brassóban is felléptették képviselő-jelöltnek. Azt hisszük, ehhez nem kell kommentár! . . .

— **Hirdetmény.** Alulirott tanács ezennel köztudomásra hozza, hogy a malom-árok vize f. évi októker 9-én esti 8 órától kezdve f. évi október hó 18-án reggel 6 óráig el fog vétetni. Felhívjuk ennek következtében az érdekeltek telek és vízmű tulajdonosokat, hogy a malom árok medrében szükségessé vált takarítási vagy más javítási munkálatokat ezen határidő alatt hajtsák végre. Szvaacsina Géza kir. tan. polgármester.

— **Hűtelen cseléd.** Rutul viszaélt gazdája bizalmával Kis Zsafia cselédleány. Két hónapi szolgálati ideje alatt sok érték tárgyat ellopott Degenfeld

József ügynöktől s az eltulajdonított tárgyakat Ferencz Mártonnének adta el. A rendőrség végre leleplezte a tolvaj asszonyt s átkísérte az ügyészség fogházába.

— **Éjszakai idyll.** Mikor a toronyórák elkongatják az esti 10 órát, kihál az egész város. A zajos főutezán csak egy pár ősz kávéházi alak és a szorgalmas posztoló esendőr lépteinek kongása hallszik. A esendőr figyel . . . vigyáz a rendre, melynek tudvalevőleg „muszáj lenni.“ Sétaközben jobbra, balra néz, majd diadalmasan felüti fejét s átszáguld a másik oldalra. A kis templom kapujában egy fehér ruhás pille szorong. Azt vette észre. Reá ront nagy brachiummal, de először meginterpellálja: — „Hogy kerülsz ide a főutezára.“ — „Hát a pillangó miért csapódik a fényhez?“ kérdé a leányka. — „Hát rosszul teszi ha a lámpához csapódik s te is rosszul tetted, hogy most végzed röpködésed.“ — Kokas Erzsébet pedig most a dolgozóházban fontolgatja a szigorú esendőr szavait.

— **A román vasuti szerencsétlenség.** Megemlékeztünk lapunkban arról a nagy, világra szóló vasuti szerencsétlenségről, mely a napokban Palota és Turn-Szeverin között történt. Mint most biztos forrásból értesülünk — a tiszta kár átlagos becslése egy millió frankra rug. A gyorsvonat postája sokértékűvel porrá égett. Most a halottak kilétének megállapításán fáradoznak.

— **Hol vásároljunk fiainknak ruhát?** Csakis Réti Sándornál Kolozsvárt, Deák Ferencz utca 4 szám alatt, hol honi szövetkezők, saját műhelyében készült férfi és fiu ruhák vannak rak táron. Pártoljuk a honi ipart s nem a bécsi fiók üzletek silány áruit!

Közönség köre.*)

—
Erőszak.

III.

Vizsgáljuk most már, hogy milyen következményei lehetnek a hatósági beavatkozásnak és mennyi ideig tarthat a kerületi betegsegélyző pénztár hatósági kezelése

Rabulistikának tartom első sorban, hogy mindeztideig a pénztár elnöke *hivatalosan* nem értesítettet a történetekről. A józan ész és a jogi érzék mindenesetre azt várja, hogy ilyen fontos intézkedés s annak oka az érdekeltek féllel feltétlenül közlendő, hogy esetleges tulkapás ellen védekezzék.

Iparhatóságunk azonban ilyen apróságokkal nem bajlódik s innen magyarázható, hogy a pénztár elnöke *hivatalosan* semmiről sem tud.

Zsák-utezába kerül azonban a hatóság másfelől is. Vannak ám ezen a dolognak magánjogi

következményei is. A pénztár ügykezelési és fegyelmi szabályzata praecisen írja elő a fegyelmi vizsgálat megindításának eseteit, a fegyelmi forumokat, a hivatalnoki kar díjazásának kiutalását jogerős fegyelmi ítéletig stb. Másfelől pedig az ideiglenes kezelés költségei csupán az esetben háríthatók el a hatóságtól, ha bebizonyítást nyer az *alapszabályszerű* kötelességek megszegése (30. §.)

Mig az iparhatóság önkényűleg önmaga igazgat és ítél, e kérdések megoldása hatóságunknak könnyűnek lászik. A magánjogi igények érvényesítése azonban *rendes bíróság* elé fog kerülni, a mely már a törvény és szabály helyes magyarázata szerint fogja ítéleteit meghozni.

Kellemetlen, de mindenesetre nagyon is megérdemelt kelepcezébe kerül majd a hatóság akkor, ha a megindított vizsgálatok negatív eredményre fognak vezetni. Hiszen szükséges, sőt kötelességszerű is, hogy az iparhatóság a munkások érdekében a betegsegélyző pénztárak ügyés vagyongazdálkodását állandóan s szigorral ellenőrizze, de kákán csomót keresni, rendtelenségeket erőszakkal kreálni veszedelmes dolog s feltétlenül a hatóság tekintésének rovására megy, ha a vélt rendtelenségek és hűtlenségek bizonyítást nem nyerhetnek.

Különösen az a tény, hogy a hivatalnoki kar ellen a fegyelmi eljárást csupán az igazgatóság határozatképes ülése mondhatja ki, addig pedig azok nyugodtan fogják fizetésüket élvezni, esetleg bírói uton érvényesíteni, nagyon hamar arra fogja kényszeríteni az iparhatóságot, hogy jelenlegi törvénytelen eljárását szüntesse be és az igazgatóságot törvényes jogaiba helyezze vissza.

Mindenesetre a jelenlegi igazgatóság kötelességét teljesíteni fogja úgy az esetleges mulasztó hivatalnokok ellen, mint az erőszakosan fellépő hatóságok ellen.

A hatósági kezelés egy kevés ideig el fog tartani ugyan, de eredménye más nem lehet, mint a hatóság vezetése.

Az igazgatóság a szükséges felterjesztéseket és feljelentéseket a miniszteriumhoz megteszi s annak eredménye az ügy tüzetes vizsgálata lesz. Az állítólagos s mondva csinált rendtelenségek semmivé fognak törpülni és az első bírósági ítélet, mely ez ügyből kifolyólag a pénztárt marasztalni fogja, *halálharangja lesz az erőszaknak.*

Schwarz Miksa.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
SCHABERL JÓZSEF.

* E rovat alatt közöltekért a felelősség a beküldőt illeti.

APRÓ HIRDETÉSEK:

Az apró hirdetések előre fizetendők. E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 4 fillérbe kerül, vastagabb betűből 8 fillér. Fölvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Vidékről igen kényelmesen beküldethetők az apró hirdetések postautalvánnyal, mert a postautalvány szelvényére az apró hirdetés száma is könnyen elír. Az eljárás igen egyszerű, mert mindenki kiszámíthatja az apró hirdetés árát. Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban déli 12—1 óra között. Deák Ferencz-utca 18. szám alatt.

Apróhirdetéseink beküldésének megkönnyítésére, levelezőlapokat bocsájtottunk ki, melyek 25—50 és 75 fillérért kaphatók a főtéren „Globus“ hírlapel-árusító irodában, a „Ludasi-féle“ dohánytözsében és a „Böckel-féle“ lap- és dohány árudában.

LEVELEZÉSEK.

Barna, fiatal ember egy csinos szőke házi leány ismeretséget keresi. Leveleket „Laczi“ czimen kér a kiadóhivatalba.

Laczi. Levele van a kiadóhivatalban.

Vigasztaló. Levele van a kiadóhivatalban.

Szomorú füz. Levele van a kiadóhivatalban.

Örök hűség. Levele van a kiadóhivatalban.

Barna, fiatal szépség ismeretséget keresi bohém fiatal ember. Leveleket „Alom“ czimmal a kiadóhivatal továbbítja.

Hölgyeim! Ki volna hajlandó Önök közül egy 23 éves róm. kath. fiatal embernek bus szívét megvizsgálni. Komoly szándék nincs kizárva. Leveleket „Christó“ czimen a kiadóhivatalba kér. Diskreczió biztosított.

Férjes asszony. Levele van a kiadóhivatalban.

Kelemen. Levele van a kiadóhivatalban.

Boldog pár. Levele van a kiadóhivatalban.

Házasságot kötne egy 28

éves izraelita fiatal ember egy olyan korához illő fiatal leánnyal, vagy özvegygel, ki 2—3 ezer korona hozományval rendelkezik. Leveleket „Műmunkás“ jelige alatt e lap kiadóhivatalába küldendők.

Két barát, két barátnő ismeretséget keresi levelek postrestante „Jogászok“ kéretnek.

Nősülni óhajt, egy nagyobb vidéki városbeli, 28 éves, jómódu és szép jövőjű kereskedő, kinek évi tiszta jövedelme 6000 frt. Nőül venne egy oly háziasszonyt, csinos, 18—22 éves leányt, kinek 10—15 ezer frt hozománya van. Komoly ajánlatot „Szeregető férj“ czimen a kiadó-

hivatalba kérek. Diskreczió biztosított.

FiataleMBER, intelligens, vagyonos, mint mondják szép is, jó is — fiatal háziasan nevelt úri leány ismeretséget keresi, akivel közös megismerés után nőül venne. Teljes czimmal ellátott levelek a kiadóhivatalba czimzendők „Szép is, jó is“ jeligével.

Intelligens állású vagyonos fiatal ember házasság czéljából oly háziasan nevelt leányt, vagy fiatal özvegy ismeretséget keresi, aki saját vagyonához megfelelő hozományval rendelkezik. Leveleket „Önkéntes“ czimen e lap kiadóhivatalába kér. Titoktartás mellett csakis tel-

jes czimmal ellátott levelek vétetnek figyelembe.

28 éves, nemes földbirtokos, 10,000 korona évi jövedelemmel, házassági czélból levelezni óhajt háziasan nevelt leánnyal, kinek megfelelő hozományra lenne kilátása, ha nem is azonnal. Jelige 28.

Örök hű barátságot keresem hozományval rendelkező jellemes hölgynek. Leveleket „30 éves férfi“ czimen a kiadóhivatalba.

Hölgyeim! Magos, barna mint mondják szép — jó gáz gyerek vagyok. Ki volna hajlandó nők közt ismeretséggel megajándékozni? Az irjon e lap kiadóhivatalába „Jó gáz gyerek“ czimen.

Ki volna oly nemes szivű úri ember, ki egy bus özvegynek szívét megvizsgálná, az irjon a kiadóhivatalba „Szomorú füz“ nek.

Kis özvegy. Levele restanté.

KINÁLAT.

Okleveles tanítónő tizenkét évi gyakorlattal, elfogad elemi és polgári iskolai leánynevelőket magántanulókat és nyilvános vizsgálatra előkészíti. Czim megdudható a kiadóhivatalban.

Gazdasszonyi állást keres egy fiatal asszony, magán háznál, vagy egy úri embernél. Czim a kiadóhivatalban.

Nádas folyó gyógyfürdője

Csúz, Reuma és más ilyenmü betegségek leghathatósabb gyógyító eszköze. Díjak a következők: 1 melegfürdő ruhával 80 fillér, 1 kabinjegy hidegfürdő ruhával 40 fillér, — 10 kedvezményes meleg fürdő ruhával 6 korona. — Hideg és meleg étkek, valamint jó italok szolid árban kaphatók. Telefon 108—243. Számos látogatást kér 4—x **Szunyogh László** bérlő.

NAPONTA CZIGÁNYZENE.

TONCZÁR ANTAL

vizvezetési szerelő

Fellegvári-út 48. szám.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat. 19—20

Javitást, átalakítást gyorsan eszközöl.

A borfogyasztó közönség érdekében!

Van szerencsém tudomására hozni a t. ez. borfogyasztó közönségnek, hogy 25—30 ezer liter erdélyi hegyaljai alsó-gáldi karczos vízhez való jó, tiszta borral rendelkezem, melyet a t. ez. közönségnek házhoz elhordva literenként 36 krban, helyiségben fogyasztva pedig literenként 40 krban tisztán kezelve, pontosan kiszolgálók. 5 literen felüli vételnél házhoz is szállítom. Megrendelhető telefonon is. Telefon-szám 458.

Teljes tisztelettel

MANÁS JÓZSEF, Zöldfa fogadó

Radák-u. 1. (Ézetött Hidfő-u.) 23—25

A helybeli

Czukorka-gyárba

1., esetleg 2 tanuló felvétetik.

(Értekezhetni: Papp-u. 22. sz. a.) 1—3

Ritka alkalom!

A belvárosban egy jó forgalmu

szatócs-üzlet

minden jogokkal ellátva, család obokból

azonnal kiadó.

Czim: a kiadóhivatalban. 7—10

9 éremmel kitüntetve.

SESZTÁK JÁNOS

9 éremmel kitüntetve.

porcellán-, majolika és üvegfestészete Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. gr. Rhédey-ház, New-York szállodával szemben.

Porcellán-festészetenben magyar, francia, angol s japáni stílusban egy teljes készleteket, valamint egyes darabokat készítek és készletek kiegészítését elvállalom. Elvállalok mindennemü porcellán-, majolika- és üvegfestészeti, fényképek, czimerek és monogramok elkészítését, valamint tűzben való ragasztásokat is.

Női kézimunkára való előrajzolás és kifestés u. m. vászonra, selyemre, bársonyra stb., **műkedvelőknek** mindennemü festészetben mérsékelt díj mellett oktatást adok s az általuk festett porcellán tárgyak kiegészését felvállalom. Festés alá való tárgyak a porcellán-festékek legnagyobb árválasztékban nálam minden olcsón, gyári áron kaphatók.

5—10

KATONATISZTEKNEK ÉS ÖNKÉNTESEKNEK

Van szerencsém a tisztelt közönség b. tudomására hozni, hogy **Kossuth Lajos-utczán** a „Központi szálloda“ alatt lévő **czipész üzletben** a legjobb anyagból készült

saját készítményü raktárt tartok.

Megrendelést a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig. Vidéki megrendelésnél ócska láb-beli vagy mérték után, ugyszintén javításokat **jutányos árért** elfogadok. Továbbá készítek **magyar csizmákat** a legcsinosabb és legjobb anyagból. **Tömeges rendelésnél rendkívüli árkedvezményt nyujtok.**

A nagyérdemü közönség becses pártfogását kérve, maradtam teljes tisztelettel

Köváry Károly, czipésmester Kolozsvárt.

ELŐSMERT ÉS TARTÓS JÓ ANYAGBÓL.

Nyom. Schaberl József „Gutenberg“ könyvnyomdájában Kolozsvárt, Deák Ferencz-utca 18. sz.